

Regionkontoret

Anders Thorstensson, utvecklingsstrateg
Uppdrag och analys inom hälso- och sjukvård
072-171 53 58

Datum

2021-02-17

Diarienummer

RS210236

Avgiftsfri vaccination mot säsongsinfluensa för prioriterade invånargrupper

1 Bakgrund

Covid-19-pandemin har medfört att såväl vaccinationskampanjen för säsongsinfluensa som mot covid-19 inte har kunnat genomföras på samma sätt som vanligt. Smittriskan innebär att både invånare och vården behöver vidta särskilda åtgärder för att göra vaccinationen på ett säkert sätt. Detta tar stora resurser i anspråk.

Inför säsongsinfluensavaccination 2020-2021 togs egenavgiften bort, vilket betydligt förenklade arbete och minskade behovet av personkontakt för de som tillhör riskgrupper. Det bedömdes också innebära att vaccinationen blev tillgänglig för fler då detta ekonomiska hinder togs bort, även om andra faktorer också bedömdes öka vaccinationsviljan.

Den årliga säsongsinfluensavaccinationen kostar normalt 60 kr i egenavgift för alla invånare 65 år och äldre samt personer i medicinska riskgrupper, dvs. de som har vissa kroniska sjukdomar (astma, diabetes, hjärtsjukdomar, vissa funktionshinder med flera). De som inte tillhör dessa grupper betalar 280 kr. Inför vaccinationskampanjen 2020-2021 fattades beslut om att göra vaccinationen kostnadsfri för de grupper som normalt betalar 60 kr.

2 Vaccination mot säsongsinfluensa

Vaccination mot säsongsinfluensa genomförs årligen under perioden november-februari. Vaccineringen genomförs främst på alla enheter inom Vårdval Halland och i viss utsträckning på övriga vårdinrättningar. Vaccinationen minskar risken för att drabbas av livshotande sjukdom på grund av influensavirus och ger också ett visst skydd mot att alls insjukna i virusinfektionen.

Rekommendationer för säsongsinfluensavaccinationen tas fram och uppdateras årligen av Folkhälsomyndigheten, som bland annat definierar grupper som ska prioriteras för vaccination.

Prioriterade medicinska riskgrupper för säsongsinfluensavaccination var 2020-2021:

- Gravida efter graviditetsvecka 16
- Vuxna och barn från 6 månader med följande sjukdomar eller tillstånd:
 - kronisk hjärtsjukdom
 - kronisk lungsjukdom, såsom KOL och svår astma
 - andra tillstånd som leder till nedsatt lungfunktion eller försämrad hostkraft och sekretstagnation (till exempel extrem fetma, neuromuskulära sjukdomar eller flerfunktionshinder)
 - kronisk lever- eller njursvikt
 - diabetes mellitus
 - tillstånd som innebär kraftigt nedsatt immunförsvar på grund av sjukdom eller behandling

Utöver dessa medicinska riskgrupper prioriterar också Folkhälsomyndigheten dessa grupper:

- Personer 65 år och äldre.
- Hushållskontakter samt sjukvårdspersonal som arbetar nära personer med kraftigt nedsatt immunförsvar (exempelvis organtransplanterade, pågående cellgiftsbehandling, vissa allvarliga blodsjukdomar).
- All annan personal inom vård och omsorg som arbetar nära patienter och omsorgstagare med ökad risk för allvarlig influensa, exempelvis på särskilda boenden och inom hemtjänst.

2.1 Hälsoekonomiskt underlag

Folkhälsomyndigheten visar i hälsoekonomiska beräkningar att kostnaden för influensavaccination för det vedertagna måttet kvalitetsjusterat levnadsår (quality adjusted life years, QALY) uppgår till 140 000 kr för individer 65 år och äldre, 40 000 kr för medicinska riskgrupper respektive 120 000 kr för gravida. Enligt vägledning från Socialstyrelsen ska kostnader per QALY under 100 000 kr uppfattas som låga och kostnader över 500 000 kr uppfattas som höga. Av detta följer att influensavaccination bör uppfattas som en kostnadseffektiv insats.

2.2 Vaccinationsavgiftens betydelse för vården och invånaren

Att betala avgiften medför att den som ska vaccineras behöver ha kontakt med personal i reception eller liknande, med ökad smittrisk som följd. Det innebär också att vårdens resurser måste prioriteras till att samla in denna avgift. Kostnaden kan också innebära ett hinder för vissa invånare att genomföra vaccinationen.

2.3 Vaccinationskampanjen 2020-2021

Vaccinationen genomfördes under pågående pandemisk smittspridning med covid-19. De prioriterade grupperna för influensavaccinationen sammanfaller i stort med riskgrupperna för allvarlig sjukdom vid covid-19. Därför behövde vaccineringen utformas för att skydda riskgrupper och kunna följa förhållningsregler. För att genomföra vaccinationen på ett säkert sätt för dessa utsatta grupper blev arbetsinsatsen för personalen mer omfattande än tidigare så att mer tid gick åt för varje given dos.

Utvärderingar har genomförts med de vaccinerande enheterna efter avslutad insats. Man beskriver att frånvaron av avgift underlättade betydligt för vården så som förväntat. Vissa invånare beskrev också att avgiftsbefrielsen spelat en roll i deras beslut att låta vaccinera sig, såväl genom minskad kostnad för individen som signal från Region Halland om att insatsen är viktig.

2.4 Vaccinationstäckning och nuvarande avgiftsregleringar

Fullständig statistik från den senaste vaccinationsinsatsen, bland annat avseende vaccinationstäckning i olika grupper, finns inte tillgänglig. 65 700 doser köptes in 2020-2021 och erbjöds endast till personer 65 år och äldre, medicinska riskgrupper och hälso- och sjukvårdspersonal utifrån Folkhälsomyndighetens rekommendation. Av dessa doser återstod i januari cirka 1000 doser. Avsikten var att även erbjuda till övriga befolkningen men för detta fanns inte tillräckligt med vaccin.

De senaste åren dessförinnan har cirka 50 000 doser influensavaccin getts i Halland under den årliga kampanjen som förlöper under perioden november-februari. Av befolkningen 65 år och äldre vaccineras årligen under de senaste åren cirka 55 procent, att jämföra med det nationella målet för vaccinationstäckning på 75 procent. Cirka 90 procent av totalt antal vaccinerade tillhör antingen gruppen 65 år och äldre eller medicinska riskgrupper. Det finns inga säkra bedömningar av hur många som kan önska att få vaccinering under den kommande kampanjen men från flera källor framstår det som att intresset är större i befolkningen än tidigare år.

För den kommande vaccinationen har Region Halland beställt 75 000 doser vaccin. Vaccinkostnaden i Region Halland är satt till 60 kr och det är den avgift som betalas av patient för vaccinet. Enligt beslut i Regionstyrelsen ersätts också den vaccinerande vårdenheten med 13,70 kr per given dos, ett tillskott som infördes 2018 för att täcka prishöjning för vaccinet.

Vid införande av avgiftsfrihet för riskgruppspatienter kvarstår kostnadsansvaret för inköpande av vaccin på vårdenheten och vårdenheten kommer sedan att kompenseras för den uteblivna patientintäkten på 60 kr samt för de beslutade 13,70 kr i extra ersättning. Ersättning till vårdenhet per vaccination av riskgruppspatient uppgår till 60 kr +13,70 kr= 73,70 kr.

3 Förstärkta influensavacciner

Senaste åren har nya influensavacciner godkänts i Europa som på olika sätt förstärkts så att bättre skyddseffekt erhålls. I nuläget finns fyra typer av nya influensavacciner med förstärkt effekt. Folkhälsomyndigheten har inför säsongen 2021-2022 tagit fram en kunskapsöversikt för att ge stöd inför regionernas upphandling av vaccin. Utifrån kunskapsläget ger Folkhälsomyndigheten inte någon rekommendation om någon enskild vaccintyp framför en annan. Bedömningen är dock att vissa grupper bland personer 65 år och äldre kan ha nytta av förstärkta vacciner mot säsongsinfluensa. De grupper som bedöms ha nytta av förstärkt vaccin är personer som utöver hög ålder och hög förekomst av kroniska sjukdomar också är särskilt sköra och har stort behov av vård och omsorg (vilket gör dem extra utsatta för smitta). Grupperna bland personer som är 65 år och äldre som bedöms kunna ha nytta av förstärkta vacciner är:

- Personer boende på särskilda boenden för äldre
- Personer med hemsjukvård

Region Halland har enligt befintliga avtal möjlighet att avropa viss mängd äggodlat högdosvaccin (Efluelda, godkänt för personer 65 år och äldre). Enligt ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control) finns visst stöd enligt litteraturen för att de äggodlade högdosvaccinen har högre relativ vaccinationseffekt mot laboratorieverifierad influensa för åldersgruppen 65 år och äldre jämfört med standardvaccinet, men antalet studier är få. Jämfört med standardvaccin ger högdosvaccin mer lokala och systemiska biverkningar.

Det är i nuläget osäkert om hur stora mängder vaccin som kommer kunna tilldelas Region Halland. Beslut föreslås därför fattas att i första hand erbjuda förstärkt vaccin till den mest sköra gruppen av äldre, de personer 65 år och äldre som bor på särskilda boenden för äldre. Om tillgången på högdosvaccin tillåter, föreslås erbjudandet vidgas till att också inkludera personer 65 år och äldre som har hemsjukvård.

3.1 Hälsoekonomiskt underlag om förstärkta influensavacciner

I Folkhälsomyndighetens kunskapsöversikt över nya influensavacciner konstateras att det för att kunna genomföra en hälsoekonomisk kostnadseffektivitetsanalys krävs information om skillnader i hälsoeffekter och kostnader för de olika vacciner. I nuläget saknas data för effektskillnader och någon kostnadseffektivitetsanalys kan därmed inte göras.

3.2 Eventuella kommande förändringar

Målgrupperna för de förstärkta vaccinerna kan komma att utökas i kommande rekommendationer från Folkhälsomyndigheten. Ny upphandling för vacciner pågår och kan påverka inköspriserna inför 2022 och framåt för både det ordinarie tetravalenta vaccinet och de förstärkta vaccinerna. Det är ännu oklart hur kommande vaccinationsinsatser för covid-19 ska utformas, men genomförandet av dessa kan komma att påverka säsongsinfluensavaccinationen.

4 Ekonomiska konsekvenser

Utgångspunkten är att avgiften för

- alla invånare 65 år och äldre,
- hushållskontakter (de som bor tillsammans med) till personer med kraftigt nedsatt immunförsvar samt
- de som tillhör medicinska riskgrupper,

sätts till 0 kr för säsongsinfluensavaccination. För övriga kvarstår besöksavgift plus avgift för vaccinkostnad, totalt 280 kr för 2021. Utöver detta kan arbetsgivare besluta att erbjuda kostnadsfri vaccination till sina medarbetare.

4.1 Avgiftsbefrielse för säsongsinfluensavaccination

Vid avgiftsbefrielse för säsongsvaccination behöver vaccinerande enheter kompenseras för vaccinkostnaden som inte längre kan debiteras patient. Kostnaden är beroende på efterfrågan av vaccin i de prioriterade grupperna. Om samtliga 75 000 doser används till de grupper som får vaccinet avgiftsfritt uppgår merkostnaden av beslutet till 4,5 miljoner kronor. Om alla 75 000 doser används och andelen riskgruppsvaccinationer kvarstår till 90 procent så blir merkostnaden till följd av beslutet 4 miljoner kronor.

Ersättning till vårdcentral för utebliven patientintäkt innebär en ökad kostnad för Region Halland och finansieras genom att belasta gemensam hälso- och sjukvårdsfinansiering. Den ökade kostnaden behöver hanteras i budgetprocessen för 2022.

4.2 Förstärkta influensavacciner

I Region Halland finns 3 100 individer boende på särskilda boende för äldre. Merkostnaden för att erbjuda högdosvaccin till denna grupp skulle uppgå till 0,6 mnkr.

I Region Halland finns 4 300 individer som har hemsjukvård. Merkostnaden för att erbjuda högdosvaccin till denna grupp skulle uppgå till 0,8 mnkr.

Merkostnad 1,4 mnkr för förstärkta influensavacciner är mellanskillnaden mellan kostnad för högdosvaccin och kostnad för ersättning av ordinarie säsongsinfluensavaccin om alla aktuella individer vaccineras med högdosvaccin. Den ökade kostnaden finansieras genom att belasta gemensam hälso- och sjukvårdsfinansiering. Den ökade kostnaden behöver hanteras i budgetprocessen för 2022.

Behovet av vårdresurser för vaccinationen bedöms inte påverkas av vilken typ av vaccin som erbjuds.